
PETI KONGRES SAVEZA KNJIŽEVNIKA

25—28. XI 1958, BEOGRAD

NOVI STATUT SAVEZA KNJIŽEVNIKA

Aleksandar Vučo: Mnogo se diskutovalo o promenama koje treba uneti u naš Statut, koji je, prevaziđen, kako se to kaže, i tome slično. Dobar deo našeg XV Plenuma bio je posvećen tom pitanju. Govorilo se mnogo o potrebi veće decentralizacije naše organizacije, o promeni načina kako će udruženja biti predstavljena u Savezu, i tome slično. Diskusija se produžila i na XVI Plenumu, a i na XVII Plenumu, 6. i 7. juna ove godine.

Na XVI Plenumu izabrana je jedna Komisija, sa zadatkom da Kongresu predloži izmene i dopune Statuta.

Komisija je završila rad 12. septembra ove godine. Pročitaću vam izveštaj te Komisije:

Komisija za izmenu Statuta Saveza književnika Jugoslavije u sastavu: Aleksandar Vučo, Erih Koš, Vojin Jelić, Mile Klopčič, Vladimir Čerkez, Dimitar Mitrev i Marko Đonović, na svom sastanku od 12. septembra 1958. godine, pošto je razmotrila zapisnike i predloge dva plenuma Saveza književnika Jugoslavije, prvog održanog u Zagrebu, 18. i 19. decembra 1957, i drugog u Ljubljani, 6. i 7. juna 1958. godine, kao i nacrt Pravilnika o prijemu i brisanju članova udruženja književnika, složila se da predloži Kongresu sledeće izmene i dopune Statuta Saveza književnika Jugoslavije:

Alineja 3 menja se i glasi:

Uprava Saveza u sporazumu sa udruženjima određuje najmanje tri meseca pre Kongresa

po kojem će se ključu birati delegati a u vezi sa alinejom 2, iz istog člana.

U vezi sa članom 15 Komisija ostavlja otvorenu alternativu da li će se redovni Kongres održavati jedanput u tri ili četiri godine.

Čl. 17 menja se i glasi:

Uprava se sastoji od 27 članova.

Petnaest članova Uprave bira Kongres, a ostale delegiraju udruženja, i to svako udruženje po dvojicu.

Delegati Udruženja u Upravi su nadrednici i sekretari udruženja.

U slučaju da Kongres izabere u Upravu predsjednika ili sekretara Udruženja, na njihova mesta udruženja će delegirati druge članove svoje Uprave.

Ostale dve alineje ostaju nepromenjene ukoliko Kongres ne odluči da mandat Uprave traje četiri godine.

U čl. 18 između prve i druge alineje ubacuje se nova alineja koja glasi:

Poslovanje Uprave Saveza regulisano je posebnim Poslovníkom koji donosi plenarna sednica Uprave a posebni je dodatak ovom Statutu.

Stav V. Ostale odredbe, menja se utoliko što se briše čl. 29.

Komisija je prihvatila predlog Pravilnika o prijemu i brisanju članstva književnika sa manjim izmenama izloženim u tekstu koji se predlaže.

Revizija članstva i prijem novih članova

Nije bilo kongresa književnika, a ni plenuma Uprave Saveza na kome se nije pokretalo pitanje revizije članstva, a u vezi s tim i pitanje prijema novih članova.

Na XVI Plenumu Uprave Saveza, 18. i 19. decembra prošle godine, obrazovana je i jedna specijalna komisija, sa zadatkom da prouči celo to pitanje i podnese pismeni izveštaj ovom Kongresu. U tu Komisiju su ušli drugovi: Erih Koš, Vjekoslav Kaleb, Ivan Potrč, Čamil Sijarić, Aco Šopov i Čedo Vuković.

Pročitacu vam zaključke u izveštaju ove Komisije, a i pravilnik koji ta Komisija predlaže:

Komisija Saveza književnika za izradu predloga uslova za prijem novih članova u republička udruženja književnika i razloga za reviziju članstva, na svom sastanku od 22. maja 1958, održanog u Beogradu, konstatovala je sledeće:

Da je u nekoliko poslednjih godina, a naročito ove, bio veliki pritisak pisaca za prijem u članstvo udruženja, tako da su pojedina republička udruženja ove godine dobila i do 50 molbi. S jedne strane, ovakva pojava rezultat je naglog razvoja naše štampe i pismenosti u njoj. Kao posledica ove neosporno pozitivne činjenice je to da mi danas imamo veći broj mladih ljudi koji pišu pismenije i literarnije nego što je to možda bilo u godinama neposredno posle rata, i to u formama: reportaža, feljton, osvrt, beleška, kritika, recenzija, itd. Veliki broj listova, književnih revija i drugih publikacija, kao i uopšte pojačan interes za književnost, podstiču mlade ljude da počinju da se bave literaturom i omogućuju im da svoje radove dosta lako objavljuju. Izvestan broj ovakvih pisaca, bilo da se bave literaturi srodnim formama (feljtonistika, reportaža, prikaz, itd.) bilo da počinju da objavljuju pesme, pripovetke, recenzije itd., smatraju za sasvim normalno da zatraže da budu primljeni u udruženje književnika, često optužujući u javnosti udruženja i njihove uprave kako im se neprimanjem u članstvo ometa normalan književni razvoj.

Na žalost, mora se konstatovati da izvesni kandidati, kao osnovni motiv za prijem u članstvo, imaju želju za regulisanjem socijalnog osiguranja, radnog staža i penzije, odnosno ovakvi motivi nemaju osnovu u nekom stimulanju za literarni rad. Pod takvim pritiskom udruženja su popuštala pa znatno ublažila i široko tumačila propise iz Statuta za prijem novih članova i primala kandidate koji ne ispunjavaju uslove Statuta Saveza književnika i pravilnikâ republičkih udruženja o prijemu novih članova. Jedan od motiva za ovakvo široko otvaranje vrata udruženja je i nesprovođenje propisa Statuta i zaključaka Kongresa književnika o reviziji članstva, što je dovelo do toga da smo u udruženjima imali i takvih članova koji još manje udovoljavaju uslovima nego i sami kandidati, te je ove tim teže bilo odbiti.

Sem toga, osećala se u izvesnoj meri i težnja u udruženjima za neopravdanim i nepotrebним povećanjem članstva.

Komisija smatra da se udruženja i Savez u celini nisu zatvorili u neke profesionalne, ce-

hovski okviru svojih organizacija. Biti član udruženja književnika ne predstavlja danas nikakvu privilegiju, niti je to uslov za bolji književni rad. Prema tome, ne vidimo nikakvog opravdanog razloga zašto bi mladi ljudi, koji tek počinju da pišu, trebalo da toliko žure da postanu članovi udruženja. Naprotiv — biti član udruženja književnika predstavlja izvesnu krupnu obavezu, to jest: ono predstavlja opredeljenje za izvestan poziv za koji niko ne može biti siguran da li je za njega pozvan. Zato se i dešava da niz mladih ljudi koji su primljeni u udruženje, ili prestaju da pišu, ili, naprotiv, da bi opravdali svoje članstvo i preuzetu obavezu, objavljuju i nedovoljno zrele stvari. A ima na žalost i takvih slučajeva, da pojedinci smatraju da će lakše štampati svoje radove kao članovi udruženja, gledajući često na isključivo materijalnu stranu. Poznato je da se u mladim godinama veći broj ljudi na izvestan način aktivno bavi književnim radom, ali da se pozivu književnika docnije posvećuje znatno manji deo. Prerano opredeljenje za književnički poziv kod takvih ljudi može samo da dovodi do ličnih potresa, jer ih odvaja od njima možda bližih stručnih profesija i time dovodi u jedan nezdgodan društveni položaj.

S druge strane, među podnosiocima molbi za prijem u udruženja ima i izvestan broj starijih ljudi, koji je ranije, naročito između dva rata, povremeno objavljivao neke književne sastave. Tu se u najvećem broju slučajeva ne radi o poznatim piscima. Motiv za podnošenje molbe za prijem u udruženja ovih ljudi najčešće je taj da oni preko udruženja lakše dobiju socijalno osiguranje ili penziju.

Pošto držanje i stavovi izvesnih i mladih i starih kandidata nisu uvek u skladu sa onim što su kao pisci ostvarili, dešava se da se na ovaj ili onaj način dolazi do ekscesa ili do izvesnih manjih sukoba sa društvom, što uglavnom udruženja, odnosno Saveza može da šteti.

U vezi sa svim ovim izloženim Komisija preporučuje:

1) da se pooštri kriterij za prijem u članstvo, odnosno da se postojeći propisi iz Statuta i Pravilnika striktnije primenjuju. U udruženja književnika trebalo bi primati samo one kandidate koji se duži niz godina aktivno bave književnošću i daju književno zrela dela, te su na taj način već dobili izvesnu književnu fizionomiju, odnosno faktički već dali izvesnu javnu obavezu da su književnost izabrali za svoj životni poziv.

U Statutu Saveza ranije se za prijem u članstvo kao osnovni uslov i kriterij tražila objavljena knjiga. To je po ranijim uslovima, kad je procedura oko objavljivanja bila znatno teža i strožija, verovatno bilo opravdano. Danas, međutim, kad se mnogo više i znatno lakše objavljuje, a često i ono što ne bi trebalo objaviti, potrebno je tražiti druge kriterije sem broja objavljenih knjiga.

a) Mislimo, međutim, da se u praksi neće moći obezbediti pravilna primena predloženih kriterija ako se u isto vreme ne izvrši i izvesna revizija postojećeg članstva. Komisija je mišljenja da ta revizija ne bi trebalo da se odnosi na starije književnike, članove udruženja koji se nalaze pred penzijom, pa čak i ako nisu čitav niz godina ništa objavljivali.

Poseban problem je izvesna neujednačenost kriterijuma pri prijemu u pojedinim udruženjima. Komisija je mišljenja da je nemoguće pronaći tako jasne kriterijume koji bi osigurali jednoobraznost pri prijemu u udruženja. Prema tome, moguće bi bilo uskladiti kriterije jedino dogovorom, na povremenim sastancima predstavnika udruženja, i to pre prijema. Čini nam se da ovakav postupak ne bi kršio samostalnost udruženja. A Savez bi trebalo da preuzme samo organizovanje tih povremenih dogovora.

Mislimo da bi trebalo na ovom mestu informisati Kongres o brojnom stanju naših članova. Danas je učlanjeno u udruženjima, a samim tim i u Savezu, 516 književnika, i to u Udruženju književnika Srbije 174, Hrvatske 130, Slovenije 115, Bosne i Hercegovine 41, Makedonije 43, i Crne Gore 13.

Od prošlog Kongresa do danas udruženja su primila ukupno 89 novih članova, i to Udruženje književnika Srbije 36, Hrvatske 11, Slovenije 11, Bosne i Hercegovine 9, Makedonije 16 i Crne Gore 6 književnika.

U istom međuvremenu isključeni su iz članstva: Venko Markovski, Lojze Kovačić i Branko Hofman.